

Tallinna Tehnikaülikool

Prantslased keelavad inglise keele kasutamise oma
veebilehtedel

Referaat
aines Insenerieetika

Ivari Horm
990673LAS

2001

Prantslased keelavad inglise keele kasutamise oma veebilehtedel

1996. aasta detsembris esitasid kaks prantsuse organisatsiooni, kelle ülesandeks on prantsuse keele ja kultuuri säilitamine, hagi Georgia Tehnikaülikooli vastu, mille üks haru asub Prantsusmaal Metzis. Prantsuse Keele Kaitse Ühenduse ja Prantsuse Keele Tuleviku Organisatsiooni süüdistuse põhjuseks oli asjaolu, et nimetatud ülikooli koduleheküljel Internetis oli kirjutatud inglise keeles. Prantsusmaal kehtiva aga nn. Touboni seaduse kohaselt, mis on saanud oma nime Prantsuse viimase kultuuriministri järgi, peavad kõik Prantsusmaal publitseeritud kuulutused olema kirjutatud riigikeeles. Touboni seadus on üks mitmetest sealse riigi valitsuse meetmetest, millega püütakse säilitada prantsuse keelt ja kultuuri anglitsismi ja amerikanismi invasiooni vastu.

9. juunil 1997. aastal tühistati Pariisi kohtu poolt Prantsuse Keele Kaitse Ühenduse ja Prantsuse Keele Tuleviku Organisatsiooni kaebus, kuid juhtum ise on tekitanud suurt muret seaduste pärast, mis reguleeriksid küberruumis toimuvat.

Prantslased on alati tundnud end kultuuriliselt ohustatuna, seda on põhjustanud inglise keele osakaalu pidev suurenemine kõnes, kirjas, televisioonis ja filmides. "Anglofiilne Internet" on prantsuse rahvuslaste hulgas põhjustanud tõsist ärevust. See on ka põhjuseks, miks 1994. aastal anti välja seadus, mis sai nime tollase kultuuriministri Jacques Touboni järgi. Touboni seadus nõuab, et kõik tooted, mida Prantsusmaal reklaamitakse, peavad olema tõlgitud ja kohaldatud prantsuse keelele. Sellest tulenevalt nõuavad peamiselt just need kaks prantsuse organisatsiooni, Prantsuse Keele Kaitse Ühendus ja Prantsuse Keele Tuleviku Organisatsioon, et kõik Prantsusmaal loodud ja nimetatud riigiga seotud organisatsioonide koduleheküljed Internetis oleksid emakeelsed.

Probleem tõusis päevakorda, kui nimetatud kaks gruppi esitasid 1996. aastal hagi Georgia Ülikooli Tehnoloogiainstituudi vastu, kuna viimase allüksus, mis asub Prantsusmaal Metzis, kasutas oma koduleheküljel enda tutvustamiseks peamiselt inglisekeelseid materjale. Prantsuse organisatsioonid on arvamusel, et kuna antud veebileheküljel on loodud Prantsusmaal, peaks viimane olema ka prantsuse keeles kirjutatud. Tegelikult annab nimetatud koduleht infot ülikooli selle haru poolt korraldatavatest koolitusprogrammidest ja loengukursustest, mis toimuvad inglise keeles, kuna kõik instituudi lektorid on pärit Ameerikast. Loengusarju pakutakse vaid tudengitele, teadmisega, et kõik osavõtjad valdavad piisavalt inglise keelt.

Georgia ülikooli Metz'i instituudi direktor Hans Puttgen oli vastu ideele, mis peitus esitatud hagi taga. "Me pakume tudengitele kõrgema taseme inseneri ja juhtimisalast haridust, mille tulemusena propageerime ka prantsuse keelt ja kultuuri. Prantslased peaksid meiega koostööd tegema, mitte meid kohtusse kaebama."

Veebilehtede sisu pole ainuke prantslaste kartus. Nad tunnevad end tõsiselt ohustatuna kõigi teenuste ees, mida pakub ingliskeelne Internet, viimast on Toubon nimetanud isegi uue ajastu kolonialismi vorminguks. Kuigi anglofiilide otseseks eesmärgiks ei ole kindlasti mitte kolonialismiajastusse tagasi pöörduda, kinnitab statistika ometigi säärase tendentsi tekkimist. 90% kogu Internetis toimuvast kommunikatsioonist leiab aset inglise keeles ning ainult 5% prantsuse keeles. Pole ime, et prantslastel jääb mulje, nagu oleks kaalul nende kultuuri püsijäämine või kadumine.

Internet levib kogu maailmas plahvatusliku kiirusega. Prantslased, kes on alati suhtunud ülemaailmsesse arvutivõrku tõrjuvalt, välja arvatud nende poolt palavalt armastatud Miniteli süsteem, on kogu internetinduses üsnagi tagaplaanile jäänud. Praegusel momendil on Prantsusmaal iga 1000 elaniku kohta alla nelja Interneti-ühenduse, samal ajal kui Ühendriikides on vastav number 31.

Üks põhjus, miks frankofiilid hädakelli löövad, peitub prantsuse tööstuses. Paljud suuretevõtted on nimelt on-line suhtlemises vabatahtlikult üle läinud inglise keelele, kuna enamik nende kliente saab inglise keelest paremini aru kui prantsuse keelest.

Paljud Prantsuse parlamendiliikmed soovivad kogu probleemile siiski positiivsemat lähenemisviisi otsida. Nii mõnedki leiavad, et Internetis on üha rohkem hakanud levima prantsuskeelne tarkvara, samuti on mitmed ettevõtted hakanud tootma rakendusi, mis

automaatselt tõlgivad e-kirjavahetuse ja kuvatavad koduleheküljed prantsuse keelde. Tõsi, paljud vanemad organisatsioonid nagu näiteks 360-aastane Academie Francaise, hoiavad kaljukindlalt kinni oma arvamusest ja on viimase kaitsmiseks toonud välja Touboni seaduse, kindlustades seeläbi juriidiliselt oma seljatagust.

Kuigi hagi Georgia instituudi vastu lükati tagasi peamiselt protseduuriliste ebatäpsuste tõttu, jääb siiski alles probleem küberruumi reguleerimisest seaduslike vahenditega. WWW-d on seaduste abil raske juhtida ja suunata juba ainuüksi tema ulatuse ja mõõtmatus tõttu. Mingil määral on keelenõuete täitmist võimalik siiski kontrollida veebilehekülje registraatorite poolt. Paljud prantslased leiavad, et kui kodulehekülg on publitseeritud Prantsusmaal, siis on neil täielik õigus teada, mis seal kirjutatud on, et hoida end kursis kogu omal maal toimuvaga. Samas mõistetakse ka seda, et Internetti ei ole võimalik alistada pelgalt seaduste ja regulatsioonimehhanismidega.

Tegelikkuses peaksid ettevõtted ja valitsused suhtuma nii mõndagi ettevõtmisesse leebemalt, kui see toob nende riigile otsest majanduslikku kasu. Tõsisasi on see, et prantslaste püüd pakkuda oma riigi kodanikele vaid emakeelset Internetti, on toonud rohkem kahju kui kasu. Prantuse firma Infonie jaoks, kes pakub säärast juurdepääsu, on see kindlasti kurb fakt: tema turuväärtus on kukkunud rohkem kui 70% ning aktsionäre on suudetud ligi meelitada vaid vähem kui pool oodatust. Väljend "ainult prantsuse" paistab olevat prantslaste jaoks oma müstitsistlikku tähendust kaotamas.

Kuigi prantslased näevad tekkinud olukorras ohtu oma kultuurile ja keelele, on see tegelikult lihtsalt hea võimalus viimaste laiemaks levitamiseks teiste riikide rahvaste seas. Ka praegu veel peamiselt ingliskeelsest veebikeskkonnast on võimalik WWW arengusse aktiivselt lülitades tulu saada, sellest kõrvalejäämine, mis on põhjustatud vaid hirmust oma keele ja kultuuri säilimise pärast, toob aga kahju nii riigi teadusele kui ka majandusele.